

PIELUCHA (31) *sb f*

pielucha (5), **pieluchy** *pl t* (26).

e jasne; a prawdopodobnie jasne (tak w -a).

sg N pielucha (4). ◇ I pieluchą (1). ◇ pl G pieluch (4). ◇ A pieluchy (5). ◇ I pieluchami (3). ◇ L pieluchach (14); -ach (8), -äch (5), -(a)ch (1); -ach GliczKsiąż (3), Mącz, SkarŻyw (2); -äch OpecŻyw, PaprPan (2), KochPs; -ach : -äch BielKron (2:1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

Powijaki niemowlęce; fascia Mymer¹, Calep, Cn; cuna BartBydg; volua Calep; pannus Vulg; cunae, incunabula Cn (31) : Iełcże w iałkách ij téż w pieluchách leżał [Jezus]/ a iuz glód/ niedoftatki/ zimno/ przeladowaniyé cirpiál OpecŻyw 15v; Mymer¹ 31v; cuna, lectulus puerorum, kołyska vel pyelyvcha. BartBydg 38b; A gdy iuz dziecię będzie powite y w pieluchy położone, trzeba mieć pilność/ aby członki iego czo namiękczey były chowane FalZioł V 35; á potrzeba wżythko dziecię z wierzchu zakrić pieluchą FalZioł V 35v; LibMal 1551/164; Gdy fie ná fwiát vrodzi człowieczek vbogi. A fnadź iełcże wnet s przodku iuz w niewoli chodzi [...] Szpetnie go pieluchámi kráykámi ściągáią/ Choć iełcże nic nie zbroił á iuz więźniá máią. RejWiz 88; fromotá wielka/ áby Cefarzá Rżymfkiego dziecié dopiero fpieluch wywiązáne/ zwyciężyć miály SkarŻyw 46; Calep 409a, 1139a; [Kołderka herasewa, zielona, co w ni dzieci krzyczá, przy ni jest pielucha z ofnaty, koleńska InwMieszcz 1559 nr 88; ArtTanat C6].

Zwrot: »uwijać (jakoby) w pieluchy; pieluchami powić; w pieluchy powity; pieluchami obwinion« = quasi pannis obvolvare Vulg [szyk zmienny] (2;1;1;1): TarDuch B; Leop Iob 38/9; porodziła fyná fwego pierworodnego/ y pieluchámi go powiła/ y położyła we żłobie KuczKat 35; CzechEp 178, 194.

Wyrażenie: »pieluchy dziecińskie« (1): Kto zawarł drzwiami Morze [...] gdym ie vwijał w mrok iákoby w pieluchy dziecińskie [pannis infantiae]/ Leop Iob 38/9.

Wyrażenia przyimkowe na oznaczenie wieku niemowlęcego (13):»od pieluch« (1): Iam inde a cunabulis, Málem od pieluch álbo dziecińtwá. Mącz 163c.

»(jeszcze) z pieluch« (2): Wzywáwlyz fyná s pieluch krolá vmártego/ zebráli fie znowu ná nieprzyjaciele fwoie/ położył [hetman Kranaus] dzyecię na fwym mieyfcu s kolepką/ potkáli fie około niego silnie/ porázili Illiryki BielKron 100v; SkarŻyw 69.

»((prawie) jeszcze (a. mało nie)) w pieluchach« (13): Oto tu obáczyć máyá rodzicy yáko ci vczą ludzyc zacni/ iż chcá tego áby rodzicy fyny fwe práwyc yelcże w pyeluchách y przy cycku ony czego dobrego vczyli. GliczKsiąż K2v, K, K2; BielKron 24v, 310v; PaprPan D, V2v; Iełczem w pieluchach gárnał fye ku tobie/ Y obrałem cię Bogiem wiecznym łobie. KochPs 30; SkarŻyw 142, 320.

~ W przeciwstawieniu: »w pieluchach ... starsze« (1): A tu iuz porząd wyliczę takowe niemoczy: Ktore na małe dziatki/ tak w pieluchach/ lako y na starfze przychodzą. FalZioł V 37v.

Wyrażenie: »(jako) dziecię (a. dziatki) w pieluchach« (3): FalZioł V 37; BielKron 311v; Obvagio, Opłákawam yáko dziecię w pieluchach. Mącz 473b. ~

Synonim: powojnik.